

Chybělo vám vzrušení? Zkuste silný adrenalinový zážitek - nákupy! Na Čechy padá zdražování skoro nejhůř v Evropě. Některé potraviny vyskočily téměř o 100 procent

- CZ24 News | 8. srpna 2022

ČESKO: Česko patří mezi země Evropy, kde se zdražuje takřka nejvíc. Například mouka meziročně podražila o sedmdesát procent.

Co se v analýze dočtete

- Tuzemské supermarkety v rámci Evropy vedou ve zdražování másla, mouky, mléka a cukru.
- Ve zbytku Evropy většinou nezdrazují restaurace a hotely, prodej obuvi a oděvů, potřeby pro zahradu a chov domácích zvířat a informační technologie. V Česku obchodníci žádají o deset až dvacet procent víc než před rokem.
- Problém má i psychologický rozměr. Po Dánech mají Češi největší obavy z dalšího zdražování. Nakupují proto do zásoby, což obchodníkům umožňuje nasazovat a držet vysoké ceny.

Měníme nákup na zážitek, hlásá nápis na jednom z velkých obchodních řetězců v Praze. Málokdy platí reklamní slogan tak doslova. Dnes může jít o to, kdy cena másla překročí hranici 59,90 koruny. Od konce července zkoušejí obchodníci jeden po druhém aspoň u jedné značky másla vyzkoušet cenu, která má na začátku šestku. Pro jednoho z nich je pro experiment dostatečná cena 62,90, další se u „prémiového“ másla odváží o čtyři koruny výše.

Přitom už v červnu tuzemské máslo zdražilo proti minulému roku o 56 procent, nejrychleji v celé Evropské unii.

Dobrodružství s máslem není výjimkou. Počátkem srpna ještě řetězce držely cenu nejlacinějšího rohlíku na dvou korunách padesáti haléřích, experti i zástupci Potravinářské komory ovšem v médiích už připravují zákazníky na to, co mohou očekávat. „Rohlík může celkem rychle stát korun pět. Takovéto zdražení o několik desítek procent může v důsledku války brzy nastat,“ zaznělo například v televizi Prima. Přitom také v případě pečiva Česko patří ke čtyřem zemím, kde se zdražuje nejrychleji.

Eurostat tvrdí, že se v tuzemsku zdražuje čtvrtým největším tempem po třech pobaltských státech. Pokud se nechá stranou dovezená inflace, tedy ceny energií a potravin, které nejvíc zasáhl vliv ruské agresivní války na Ukrajině, pak překonáme i Pobaltí. Restaurace a hotely, prodej obuvi a oděvů, potřeby pro zahradu a chov domácích zvířat, informační technologie. V těchto případech většina Evropy nezdrazuje, ovšem tuzemští obchodníci žádají v průměru o deset až dvacet procent vyšší ceny než před rokem.

Největší inflace v EU

Meziroční růst cen v procentech

Potraviny

EU 11,9 1. Litva 28,6 6. ČR 19,1

Z toho:

Mouka EU 29,9 1. ČR 69,7

Máslo EU 29,7 1. ČR 55,8

Cukr EU 18,0 1. ČR 41,1

Mléko EU 15,3 1. Litva 45,6 2. ČR 37,4

Vepřové EU 12,1 1. Německo 21,5 2. ČR 19,6

Čokoláda EU 3,4 1. Lotyšsko 16,4 3. ČR 11,0

Drůbež EU 20,0 1. Maďarsko 37,1 4. ČR 32,8

Chléb EU 15,9 1. Bulharsko 46,5 4. ČR 28,7

Zdroj: Eurostat, červen 2022

Byznysmeni vysvětlují vyšší ceny u běžného spotřebního zboží a služeb nutností uhradit strmě rostoucí účty za energie, podle expertů to však není dostatečné vysvětlení. „Deviace je dost velká, aby to nešlo zdůvodnit mimořádnými nákladovými podmínkami,“ míní Josef Vlášek z Českého statistického úřadu. Některé firmy se podle něho snaží dorovnat ztráty z uzávěr během pandemie covidu. „U hospodských je dnes návštěvnost na 70 až 90 procentech období před covidem. Tak se tržby snaží dohnat cenami,“ vysvětluje statistik.

To potvrzuje i hlavní ekonom banky Creditas Petr Dufek. „Převážil názor, že si lidé během kvantitativního uvolnění v časech covidu vytvořili velká depozita a že je tedy začnou utrácet. Tak se ceny napálily,“ uvedl k restauracím. Analytik ovšem dodává, že strategie úplně nevyšla, protože lidé tváří v tvář cenám začali na službách šetřit.

Řetězce už netlačí na nízkou cenu

Nevětší zvláštností tuzemského trhu jsou vysoké ceny oděvů. „Zákazníci si nákupem oblečení stále potvrzují svůj společenský status, proto u nás byly značkové věci vždycky dražší. To platí i dnes,“ vysvětluje Petr Dufek.

Hlavním průšvihem jsou přesto ceny potravin. V průměru rostou šestým nejrychlejším tempem v Evropě, přitom některé zboží, třeba ryby nebo nealkoholické nápoje, zůstává víceméně na předkrizových cenách. Proti tomu jsou tuzemské supermarkety zdražovacími premianty nejen v případě již zmíněného másla, ale také u mouky, mléka a cukru. V žádném z těchto případů není viníkem nedostatek surovin, protože byznys tuzemských zemědělců i potravinářů stojí na exportu obilí či produkci kravínů a cukrovarů. „Potíž je v tom, že za cenu, kterou platí importéři v zahraničí, prodávají čeští producenti obilí i mléko také na tuzemském trhu,“ upozorňuje Josef Vlášek. Zdražení

v cizině se tak obratem přenesl do Česka.

Zkušený statistik rovněž vyzníval, že supermarketové změny u potravin strategií. „Obchodní řetězce dříve tlačily na dodavatele, aby se ceny nezvyšovaly, ale na přelomu roku to skončilo a teď na požadavky zpracovatelského průmyslu přistupují,“ popsal Josef Vlášek novou situaci.

Největší inflace v EU

Meziroční růst cen v procentech

Celkem bez energií, potravin, tabáku a alkoholu

	EU 4,6	1. ČR 12,8
Restaurace a hotely	EU 9,0	1. ČR 23,7
Boty a oděvy	EU 1,6	1. ČR 19,7
Zahrada a zvířata	EU 6,1	1. ČR 17,0
Informační technologie	EU 1,3	1. ČR 12,3
Zdravotnictví	EU 2,3	1. ČR 8,6
Šperky	EU 6,6	1. Maďarsko 17,3 2. ČR 16,0
Osobní péče	EU 4,6	1. Maďarsko 12,9 2. ČR 10,9
Mobilní telefony	EU 2,6	1. Finsko 15,7 3. ČR 9,7
Stavební materiál	EU 11,2	1. Maďarsko 31,4 4. ČR 21,3
Automobily	EU 8,2	1. Estonsko 17,8 4. ČR 14,6

Zdroj: Eurostat, červen 2022

Což potvrzuje i analytik Dufek. „Konkurence u nás funguje zajímavým způsobem. Řetězce nesoutěží, kdo nabídne nejlacinější zboží, ale jak velkou inflaci si mohou dovolit,“ srovnává tuzemské poměry s Německem.

Sázka na tvrdý alkohol

Obavy z inflace se ovšem šíří celou Evropou, jak potvrzují červencové údaje Eurostatu, podle kterých se nálada podnikatelů i spotřebitelů zhoršuje už pátý měsíc po sobě. Depresi politiků, kteří si s tím nevědí rady, vyjádřil nejlépe rakouský kancléř Karl Nehammer. „Pokud budeme všechno dělat jako dosud, pak jsou před námi jen dvě volby: alkohol nebo psychofarmaka,“ prohlásil v polovině července na sjezdu tyrolské pobočky lidové strany.

Fakticky tím kancléř upozornil na paradoxy inflačních časů, protože konkrétně tvrdý alkohol je jednou z mála komodit, které v Rakousku zlevňují. Přesto cynický podtext jeho výroku vzbudil takové pohoršení, že podpora lidovců klesla ke dvaceti procentům, tedy na nejnižší historickou úroveň. Jestli budou i české vládní strany čelit stejnému výbuchu nespokojenosti, tak zní před podzimními volbami klíčová otázka pro českou politiku.

Víc se zdražování bojí jen Dánové

Strach Čechů ze zdražování byl v červenci podle Eurostatu po Dánech druhý největší. To potvrzuje červnový průzkum STEM. Osmdesát procent občanů omezilo svou spotřebu a dvě třetiny se obávají, že jejich rodina upadne do chudoby. Zlepšení v příštím roce čeká jen 18 procent Čechů.

Také proto je ekonom Dufek přesvědčen, že se tuzemská inflace stává otázkou sociální psychologie a že právě psychologické důvody vysvětlují, proč je po odečtení energií a potravin nejvyšší na starém kontinentě. Lidé propadlí obavám, že ještě zdraží, „tankují“ zásoby potravin i průmyslového zboží. „Obavy tak vyvolávají dodatečnou poptávku, na kterou obchodníci reagují u některých komodit dalším zdražováním,“ upozorňuje analytik, podle kterého se vrací praxe předzásobení známá z nedostatkového hospodaření minulého režimu. V prostředí, kde stát ceny přestal regulovat, probouzejí staré návyky nové nebezpečí, tedy inflační spirálu, která se nemusí zastavit, i když zboží bude dostatek.

Největší inflace v EU

Meziroční růst cen v procentech

Celkem	EU 9,6	1. Estonsko 22,0	4. ČR 16,6
Energie	EU 41,8	1. Estonsko 108,7	14. ČR 36,2
Pohonné hmoty	EU 39,2	1. Litva 64,2	11. ČR 47,8
Tabák	EU 3,2	1. Dánsko 10,3	2. ČR 8,5
Alkoholické nápoje	EU 5,1	1. Litva 11,2	21. ČR 2,9

Zdroj: Eurostat, červen 2022

Německá inflace se drží od března v rozmezí sedmi a osmi procent. To vedlo ředitele institutu Ifo Clemense Fuesta k předpovědi, podle níž zdražování u sousedů překonalo svůj vrchol. To v případě Česka zdejší experti vylučují už z toho důvodu, že se teprve budou načítat ceny energií.

Benzin a nafta sice zdražují skoro o polovinu, jedenáctým nejrychlejším tempem v Evropě. Je to však zásluhou snížení spotřebních daní, které v září skončí. Ceny elektřiny a plynu se zvyšují podle údajů ČSÚ „pouze“ o třetinu, ovšem jen díky tomu, že se zdražování oznámené dodavateli projeví postupně až do konce roku, jak budou jednotlivým zákazníkům končit fixace. Optimistická předpověď proto zní, že se letos inflace udrží v koridoru 17 až 20 procent.

Zbývá „Nehammerova útěcha“. Tvrdý alkohol zdražuje také u nás jen o necelá tři procenta.

AUTOR: Petr Holub

[ZDROJ](#)